متکور

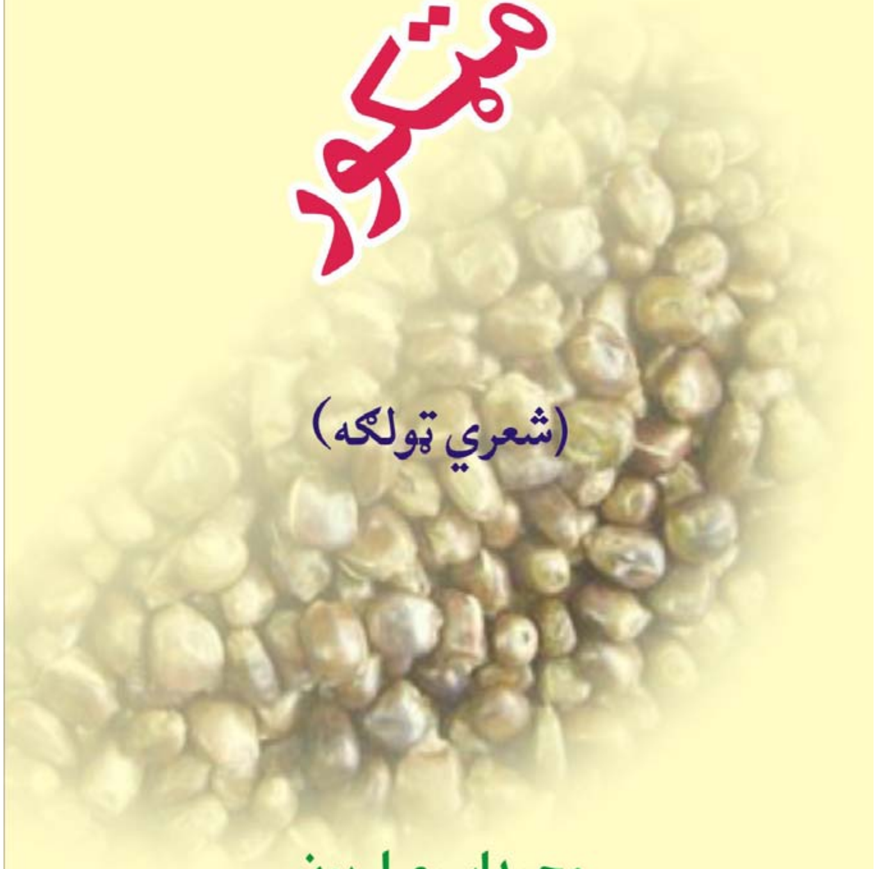

(شعري ټولګه)

محمداسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Download from:aghalibrary.cm

متکور

(د شعرونو لومړۍ ټولګه)

محمد اسمعیل یون

Download from:aghalibrary.cm

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	متهکور
شاعر:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د شاعر پرله پسې نومره:	(۴)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۴)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

Download from:aghalibrary.cm

نيوليک

ګڼه	سرليک	مخ
۱	د ((متهکور)) د دويم چاپ سريزه	۱
۲	سريزه	۵
۳	تقريض	۱۰
۴	د متهکور په باب څو خبرې	۱۴
۵	لېوني	۲۳
۶	کليزه	۲۵
۷	زمانه	۲۷
۸	اوښکه او خندا	۲۸
۹	د عقل احساس	۲۹
۱۰	نازک خيال ته !	۳۱
۱۱	د حيا په لاس	۳۳
۱۲	ډالۍ	۳۵
۱۳	ژوندی حسن	۳۷
۱۴	غره اور اخيستی...	۳۹
۱۵	زولانه غمونه	۴۱
۱۶	د ښکلو باران	۴۲
۱۷	ازمون	۴۳
۱۸	پرهري اميد	۴۵
۱۹	متهکور	۴۷
۲۰	د ماضي عشق	۴۸
۲۱	پټې خبرې	۴۹
۲۲	د اور تاو	۵۱
۲۳	د حسن لومه	۵۳
۲۴	پخه سکروټه	۵۵
۲۵	سوی اسوېلی	۵۷
۲۶	افسوس چې قبر دې معلوم وای !	۵۹
۲۷	د ماضي خندا	۶۰
۲۸	خوږلنې سترګې	۶۲

۲۹	ژړغونی آه	۶۴
۳۰	تر کاڼو لاندې	۶۶
۳۱	درې میاشتې مخکې	۶۸
۳۲	هغه چاته چې سترګې يې....	۶۹
۳۳	د وینو رود نیل	۷۱
۳۴	د وير سکروټې	۷۳
۳۵	د اوښکو جنازې	۷۵
۳۶	له جېل نه... ګیله	۷۷
۳۷	د لمبو څاڅکي	۷۹
۳۸	د خندا قتل	۸۱
۳۹	د آه سکروټې	۸۳
۴۰	غیرتي لېمه	۸۵
۴۱	د میو اباسین	۸۷
۴۲	د اوښکو سمندر	۸۹
۴۳	د خوږو مکر	۹۱
۴۴	ارام سمندر ته !	۹۳
۴۵	د تېزابو باران	۹۶
۴۶	سندرغاړي	۹۷
۴۷	د طاعون په لوپټه کې	۹۹
۴۸	د احساس لوخړه	۱۰۰
۴۹	یادګارونه یادګارونه	۱۰۱
۵۰	کاڼو ونه ژړلې	۱۰۲
۵۱	مېړتونخور	۱۰۳
۵۲	د امید څانګه	۱۰۵
۵۳	د اسرافیل شپېلۍ	۱۰۶
۵۴	د جنګ باج	۱۰۸
۵۵	د سیند په منځ کې	۱۱۰
۵۶	سوی ګودر	۱۱۲
۵۷	مړاوي اننګي	۱۱۴
۵۸	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۱۱۶

د ((متکور)) د دویم چاپ سریزه

متکور زما د شعرونو لومړی ټولگه ده، چې اساساً پر ۱۳۶۹ل کال چاپ شوې ده. ((اساساً پر ۱۳۶۹ل کال)) ورته ځکه وایم، چې د همدې کال په بهیر کې د افغانستان د لیکوالو ټولنې له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستیو دریو میاشتو په بهیر کې د همدې ټولنې له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله د مخه، چاپ دومره پرمختللی نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل یا اوسپنیز وو، یو یو توری به په ځانگړي صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (یا) پورې هر توری په کارېده، نو بیا به حروفچین، همغه صندوق ته، ته او اړتیا وړ توری به یې را اخیسته، دا توري به یې پر یوه ډېر اوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به یې درلود، په همغو جوړو شویو صندوقونو یا کورونو کې ایښي وو. د یوې کلمې لپاره که د یو توري ټولوونکي تنگ اوراتنگ محاسبه کړو، کېدی شي سل متره پلی واټن یې هم وهلای وي، دا نو بیا د یوه کتاب په لسگونو زرو او یا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بیا یو تربله څنگ په څنگ ایښودل کېدل او پر یوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې یوه کلمه، بیا

کلمې، بیا جمله او جملې او بیا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون را وسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدله، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی. زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېیم ټولګي محصل وم، د درسونو ترڅنګ مې نور فرهنګي مصروفیت هم

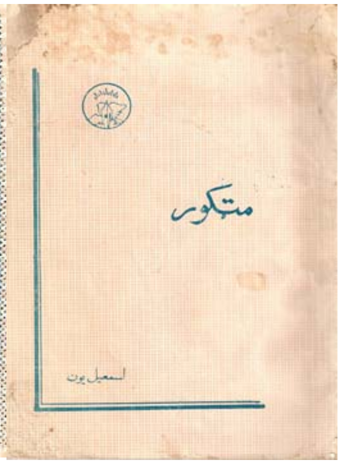

درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته یې وروستي توري را کړل، نو دا مهال ۱۳۶۹ل کال خدای پامانې وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي او ګران ورور محمد ابراهیم شینواري ته د سریزو لپاره وسپاره، زما بل ملګري ممتاز ارمان لا وار د مخه پرې سریزه کښلې وه، څه موده نور هم د سریزو په خاطر وځنډېده، نو څکه خو د استاد روهي او ښاغلي ابراهیم شینواري تر سریزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې

ليکل شوي، ما د لومړي چاپ او دويم چاپ پر مهال دا نيټې ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ ګران لوستونکي د هغه وخت له چاپي بهير سره لا ښه اشنا شي، چې د يو عادي کتاب چاپ هم هغه وخت څو مياشتني وا ټن ته اړتيا لرله. د زماني څرخ تاوېږي، چا ته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل کاله تېرېږي، استاد روهي زموږ په منځ کې نه شته او د هغه په حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، ګران ابراهيم شينواری او زه (يون) ژوندي او پر خپل وطن يو، ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای(ج) خبر چې ددې شعري جونګ تر دريم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنګي کار پر بيا سمون، اوډون او بيا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره يم او ژوند پر ما ډېر ناباوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور څوک په تکليف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که نا ښه، پوره دي که نيمګړي، کره دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله يې راټول کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکی نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو ګوډو ليکنو پسې وګرځي، د هغوی ليکنې او پنځونې بايد تر موږ او چتې وي او که اوچتې نه وي دا نو ددې مانا ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختګ نه کوي، خو دا زموږ د اوسني نسل وظيفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه

رارسولی او زمونږ دنده ده، چې تر بل پښت یې ورسوو، د بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکیب دی.

له ټولو قدرمنو لیکوالو دا هیله لرم، له یوه نسل څخه بل ته کلتوري خلا پرې نږدي او تر خپله وسه پورې د وخت له تخنیکي امکاناتو ګټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هیلې د برې په ارمان
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

سریزه

په وروستیو څلورو کلونو کې، چې کېدی شي د فرهنګي ازادۍ پیلامه یې وبولو، زموږ د هنري فرهنګ په تېره د شعر په ګلبڼ کې رنګارنګ ګلان وغوړېدل او د ادب او هنر د مینو الو زړونه یې باغ باغ کړل. رښتیا خبره داده، کله چې د هنر د ازادۍ وږمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل یې د هر کلي لپاره ګلورینې ترانې وایي. د تعجب خبره نه ده حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوګرځېدل داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی مالت او دوستان او دښمنان یې وپېژندل. زه په دې خبره بحث نه کوم چې د شعر ګلبوټي په هوسا او بسیا خاوره کې ښه وده کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوینښوي او طغیان ته یې لمسوي، خو ددې خبرې یادونه ضروري ګڼم چې شعر او د تخلیق ازادي د مجنون او لیلا په شان یو له بله جدا یي نه شي زغملای، چېرې چې د تخلیق ازادي نـــه وه خدای خبر چې څومره خبرې به د شاعرانو په مغـــزو کې پـــه ابدي خوب ویـــدې شـــوې وي، څومره د شعر چینې به وچې

شـوې وي، څـو مره اسـتعدادونه بـه متـکـور پـاتې شـوي وي او څو مره خبرې به په نه زړه ويل شوې وي، حتی هغه کسان چې لـه شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخليق له ازادۍ سره مخالفت نه کوي، خو هغوی د تخليق ازادي داسې تعبيروي: مـوږ شـاعر تـه ازادي ورکـوو چـې زمـوږ د ښـمنانو تـه کنځلـې وکړي. دا دی د تخليق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

زه پوهېږم چې ځينې کسان به ددغـو يـادونو پـه لوسـتلو سـره بې حوصلې شوې وي او وبه وايي چې دا خو زړې بابولالې دي، د هغو تکرارول څه ګټه لري؟ ښه، دا نصيحت به ومنو خو دا هم بايد ووايو چې په تاريخ کې سپين فصل نه شته. زما ښه پـه يـاد دي چې د داود په جمهوريت کې د تاريخ په درسي مفرداتو کې د ظاهرشاه دوره حذف شوې وه او لـه موجوديت نـه يـې انکـار شوی و خو ما ورته وويل چې په تاريخ کې سـپين فصـل يـوازې په اسطوره يې دوره پورې اړه لري او بيا هغه خاليګاه ډکه شوه.

مـوږ غـواړو پـر دغـه ټکـي زور واچوو چې فرهنګ يـوازې د دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې په دې خاوره کې فرهنګ وغوړېږي نو بايـد د نوښـت ازادۍ تـه درناوی وکـــړي، پـه تېرو څلورو کلونو کې سره لـه دې چې جګـړې زمـوږ خـــاوره دخپلـو بچيـانو پـه وينـو ولمبولـه، ودانـۍ يـې پـه کنـډوالو بدلـــې کـړې، د کونـډو، بـورو او يتيمانو اسوېلو يې د فلک مانۍ توره کړه، باغونـه، ځنګلونـه يې پو پناه کړل او مادي هستي يې تالا کړه خو لـه دې ټولـو سره

سره د فرهنګ په برخه کې د يوې نسبي ازادۍ له برکته يو څه تنوع او ښکلا ليدله کېږي.

د دولس کلنې جګړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات يو شانته نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهيدانو پر مقبرو اوښکې تويوي، څوک د سولې ارمانونه بيانوي، څوک وران کلي او زړې خاطرې را په يادوي، څوک د نهيلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سباوون ته په تمه ناست دي او ځينې په تورتم کې د اميد مشالونه ګوري.

د (متهکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعيل يون د اند ښنو امېل دی، د پښتنې غاړې لپاره په ډېر ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنګي ګالرۍ کې يوه ښکلې تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مينې په زمينه کې انځور شوې ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د يوه فرهنګيالي ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وايي شاعرانه مګر رښتيا دي.

که څوک د دې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښايي چې په لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاذ څخه

بې برخې کړي چې د شعر په کليت، انسجام، تصوير او رسالت کې پروت دی. د ځوان شاعر اسمعيل د شعر هره ټوټه يوه هنري

تابلو ده چې په هغه کې ښکلا، تناسب او د خیال ظرافت ځان ښکاره کوي. اسمعیل یون د خپل وخت تصویر ایستلی دی او په دغه تصویر کې یې خپل موقعیت هم ښودلی دی.

هو، هغه متکور شوی پاتې دی او ولې به متکور نه پاتې کېږي. هغه شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه یې ((لېوني)) خوښېږي او نه له ((هوښیارانو)) سره په یوه لاره تللای شي. دده برخلیک دادی چې متکور پاتې شي او زموږ اکثر شاعران همداسې دي. زموږ د وخت شاعر له معنوي ویاړ نه پرته بل هېڅ نه لري او نه یې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي رحمانه یا به دین کړې یا دنیا.)) خو څوک چې معنوي ویاړ لري هغه په واقعیت کې هر څه لري:

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی
هغه حظ چې په دنیا کې دنیا دار کا

د اسمعیل یون شعرونه تر زیاتې اندازې له خپل کلتور سره تړلي دي او له خاصو حالاتو نه یې رنګ اخیستی دی. دا تصادفي خبره نه ده چې د شاعر په تصویرونو کې د اور لمبې، د وینو څپې، د اوښکو سیند، قطار قطار جنازې، اغزنه خوني لار، دتېزابو باران، اورنی اسمان او بالاخره سوی اسمعیل تر سترګو کېږي. شاعر هغه څه ته اریان پاتې دي چې نور خلک هم ورته اریان دي: د وینو سوداګري د معنویت

سقوط، د عقیدې او اعتماد بحران، د شخصي ګټې په مقابل کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور.

زه نه غواړم چې د دغې مجموعې په باره کې د خپل برداشت ټول اړخونه بیان کړم او یا دده د اشعارو مضمون تفسیر کړم. پرېږدئ چې لوستونکي دده شعر ته له خپلو عینکو څخه وګوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو ځوک چې له موږ سره او سېږي هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو پوهېدی شي. اسمعیل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات نېغ په نېغه بیانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد خاوند شاعر ته لا زیاتې هنري هستونې ورپه برخه کړي.

په درناوي

کاندید اکاډمیسین

محمد صدیق روهي

د خوشال د فرهنګي ټولنې رئیس

۲/۱/۱۳۷۰

تقریض

هسې خو په ټولیزه توګه ژوند د خوږو ترخو، لوړو ژورو، بریو ناکامیو، امیدونو او نهیلیو نوم دی. خو د ژوند د ژورو تل ته رسېدل او د تیاره ګوټونو کشف د هر چا کار نه دی. د ژوند د رښتیني مانا پیدا کولو او پېژندلو لپاره بینا سترګو، حساس ذهن، له ولولو ډک زړه او بلیغې ژبې ته اړه وي او د همدغه څیزونو څښتن ته شاعر وایي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي ملتفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سیاست. په داسې حال کې چې علم او سیاست د یو شمېر ټاکلو پرنسیپونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورمولیکه شرحه ده او شعر د الهام پایله. خو له نېکه مرغه زموږ زلمی وینا وال اسمعیل یون د شعر ضرورت او رسالت په رښتیني مانا درک کړی او ان له تنکي زلمیښې یې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په لار یون کړی دی، ښه ټینګ او پاخه ګامونه یې ایښي او امید دی چې د پښتو شعر د لا لوړو پوړیو په لور نور هم ګړندي، ارزښتمن او اغېزمن ګامونه پورته کړي.

ځکه یون یو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باریکیو او نزاکتونو پوهېږي او زیار یې ایستلی دی، شعر ولیکي کله یې

د خپل مظلوم او محکوم ولس په مظلومیت او محکومیت غم او خواشیني څرګنده کړې ده. کله یې د خپل غیرتي او ننګیالي ولس په بریاوو ویاړلي دي، کله یې د ټولنیزو بدبختیو په وړاندې احتجاج او ګوتڅنډنه کړې ده او کله یې له خپلې مجبورۍ او بېوسۍ سر ټکولی، نو د کنایو، استعارو، تشبهاتو او الفاظو په شاعرانه کارونې سره یې شاعرانه ویاړلي، ګواښلي او ژړلي دي:

څومره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

یا:

دود شو تکل د اسوېلیو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخندل
نور د سبا د حسن شونډې موښې
په توند (شمال) باندې ماضي وخندل

یا دا چې:

چا د اور په سترګو کې لیدلې د اوبو مینه
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

او د ډېرې خوښۍ ځای دی چې زموږ شاعر د منځپانګیز نوښت ترڅنګ جولیز نوښت ته هم متوجه دی د غزلو ترڅنګ یې ازاد شعرونه هم لیکلي، ښایسته او خواږه وییونه یې

کارولي، نوي سمبولونه او ترکیبونه یې زیږولي، د مضمون رنګیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونګ یې د ډېرې ستاینې او بیابیا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ ښه او قدرمن شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او ښېګڼو ترڅنګه ځینې ښویېدنې هم لري، کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې بیتونه ګونګېږي او روڼ مفهوم نه شي ښندلی لکه:

څو مره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوښکو

یا دا چې کله کله یې ډېر خاص او یوازې په همده پورې مربوط مسایل نظم کړي دي، چې نه یوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم کوم شعري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې دربغه هغه یې په یو داسې خوندور جونګ کې نه وای راوړي لکه ((درې میاشتې مخکې)) او ((یادګارونه یادګارونه)). په هره توګه زه دغه جونګ یو ارزښتمن او ګټور اثر او د پښتو شعر په ځولۍ کې یې یوه رنګینه او په زړه پورې زیاتونه ګڼم او یقین لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

اوس همدومره

د ملګرتیا په خلوص او مینه

ممتاز ارمان

۱۳۶۹/۱/۱۰

د متکور په باب څو خبرې

اوس زموږ مخې ته یو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخیل یو عاطفي تړون پروت دی او هغه د ګران اسمعیل یون شعرونه دي.

شعر په خپل څو اړخیزتوب د یوې جالبې پدیدې شکل نیولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هیلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره یې د دغو احساساتو او هیلو د بیان ډول بېل دی او ځکه موږ باید هر شعر یوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بیانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بیان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې ګرځي او ده ته د یوه موجود حقیقت په شان ښکاري، دی یې د شعر په ورېښمین پوښ کې نغاړي او موږ ته یو ښکلی لذت بښونکی پیغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لګي چې شعر د احساساتو او مینې او معنوي غوښتنو د بڼ په ګلانو کې د سحرنۍ پرخې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکی ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطیفو هیلو نه اورېدونکی اوغلی اواز دی چې یوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مینې زلزله راولي.

هر شعر د شاعر د ځانګړي فکري حالت محصول دی. چې شاعر بیا طبعاً د ټولنې، چاپېریال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتیني ډول وړاندې کوي.

د اسمعیل یون شعرونه ددې وروستیو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولنې انځور وینو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وینو په سمندر کې ولامبل، د ازمونونو په ازمون کې لا ژوندی دی او د خپل حیثیت او غرور او ستروالي ثبوت لپاره یې ویاړنې هستې کړي.

که په شعر یا لیکنه کې لیکوال په صداقت سره یو څه نه وي ویلي، نو هېڅکله به همېشني نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعیل یون د شعر تر ټولو لوی بریالیتوب دی، هغه دده په بیان کې صداقت دی، هغه د پغمان د جنتي چینو په غاړه د افریقا د سارا له ګرمۍ نه فریادونه نه کوي، خو د کب په شان چې د سرو تېلو په منځ کې وي ثنا هم نه وایي.

هغه، هغه څه وایي چې محسوسوي یې،ویني یې او پرې پوهېږي، هغه د اوسني بهیر رښتینی حالت بیانوي او خپل عاطفي احساس ورسره په صادقانه ډول یوځای کوي، د بېلګې لپاره (د خندا قتل) او ځینې نور شعرونه کتلای شئ.

بله مسئله چې د اسمعیل په شعرونو کې په څرګند ډول لیدل کېږي، هغه یو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د استاد الفت د وینا له مخې شاعران په هګیو کې د مرغانو الوتنې او د لمر سپېدو په ځیرې ګرېوان کې د لمر پلوشې لیدی شي او : ((شاعران له قید و شرطه بې پروا وي)) نو ځکه موږ د یون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني
میکدې خود د زهد اور کې ناځي
په کې د ېره نه دي هغه لېوني
د عشق په تور یې په دار مه ځړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني
زموږ په کور به لمبې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا دوه لېوني.

(د جنګ باج) او ځینې نور شعرونه هم په دې باب د ځانګړي پام وړ دي.

اسمعیل یون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنه ده، چې نن سبا د نړیوال معاصر شعر یوه مهمه ځانګړنه هم ده او اوس په پښتو

معاصر شعر کې هم پیل شوې ده. د ((درې میاشتې مخکې)) شعر د یوه عشقي حالت ډېر دقیق بیان دی، همدا راز د ((غره اور اخیستی)) ((مېړتونخور)) او ځینې نور شعرونه. د کاناډايي شعر پېژندونکي ایزابل مور په عقیده، تېرېدونکو او ځانګړو شکلاوو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د نامحسوسو غوښتنو بیان د اوسني شعر یوه خاصه عنعنه ده، د لاندې بیت په لومړۍ برخه کې یو ځانګړی حالت په ډېر ساده ډول بیان شوی دی:

زما زړګی درزا کړي او د تا شونډې رپېږي
دي څومره خوندورې زما وستا پټې خبرې

مینه او الفت لکه څنګه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنګ شوي شعرونه همېشني او تلپاتې شعرونه دي. د اسمعیل یون په شعر کې د انساني مینې او عاطفي نوښتیز بیانونه د ((یادګارونه یادګارونه))، ((سوي اسوېلي))، ((کلیزه))، ((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوېلي)) څخه دا څو بیتونه:

د سترګو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار کې ځړېدم نه پوهېدم
موسکۍ شه لا هم نوره زما سوو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مینېدم نه پوهېدم

د اسمعیل شعر که د مینې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي بیانونه دي خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک دي، زیاتره غزلونو کې د ښکلا او مینې تر رنګینو پوښونو لاندې د هېواد پالنې، انسان دوستۍ، سپېڅلي بغاوت، حق خوښوونې او خپلواکۍ ترانې پرتې دي. دا د پښتو د اوسني غزل یو مثبت برید دی چې د ښکلا او مینې تر پوښ لاندې د ژوند د ارزښتمنو مسایلو خوا ته عامه ذهنیت اړوي په لاندې بېلګه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بیان شته:

چامو د مینې د جانان زلفو ته اور ونیوه
چې شنه دودونه یې زموږه په شعرو کې ځلي
زما د عشق ستونی دې لوند نه کړ پرې یو ځلې هم
څه که د میو اباسین دې اننګو کې ځلي

اسمعیل یون یو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د هېواد د تاریخي جریانونو په پام کې نیولو سره د خلکو، ټولنې او هېواد پر وړاندې خپل مسئولیت نه هېروي. هغه له خپلې مینې نه غواړي چې ((نور یې د سترګو په جادو کې بند نه کړي او پرې یې ږدي چې د منصوري وطن د غم او اور د توپانو سترې کاروان او د وطن د بچو د ویرونو فریاد او د ځوانانو او زلمو قطار، قطار جنازې ووینې)) او همدغه حالاتو هغه مجبور کړی چې له خپل شعر نه د همدردۍ یوه ډالۍ جوړه کړي او ((په داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د میو په سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي او د ګلونو په بستر کې یې په نرمو شونډو، شونډې ایښې وي، خو دی (یون) د دردمن او د احساس په اور کې د کړېدلي انسان په توګه خپله ډالۍ داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))
او د شاعر ډالۍ باید همدغسې وي.

د اسمعیل یون شعر د شکل له مخې ډېر ښکلی او په زړه پورې دی. غزل یې د یوې ځانګړې ښکلا خوښوونې او لوړ

ذوق، اوچتې قريحې، استعداد او مينې څرګندوی دی او له ښکلو ترکيبونو، انځورونو، تشبيهاتو، استعارو نه ډک دی.

ازاد شعر يې هم خوندور او زړه راښکوونکی دی او له انساني عاطفې او غني انځورونو نه ډک دی.

يوه بله خبره هم د يادولو وړ ده، هغه دا چې کله موږ يو شعر لولو نو په دې هم بايد پوه شو چې ايا شاعر خپل د ننني احساس بيان کړی دی او که هسې د ورځې د مود مسايلو ته اړم شوی دی؟ د اسمعيل يون د شعر په څو کوچنيو بېلګو کې موږ وليدل چې د هغه بيان مسولانه، زړور او صريح دی او هېڅ ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو بايد وپوهېږو چې ايا هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راپه د ېخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړيکي لرم، نو هغه مې په عملي ژوند کې هم يو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر څه وايي دده له ژورې مينې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي وي. هغه له شعر سره مينه لري، هوس يې نه کوي ځکه دده ته شعر په خپله يو هدف دی، داسې هـــــدف چې هغه پرې د خپل زړه پرهرونه ټکـــــوروي او د غمـــــونو پېټی پرې سپکـــــوي او نورو دردمندانو ته يې هم ورانـدې کـوي. روانو بدمرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زيانونه رسولي دي، چې ددغو زيانونو اغېزې دده شعر ته يو ځانګړی سوز او ساز ورکړی دی او علت يې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې معلوم وای...)) په شان شعرونو کې وموموو. خو له دې سره سره

د هغه بل هدف د هېواد د لوړتيا په لار کې خدمت کول دي، ددې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسيلې په توګه هم کار اخلي او په دې خاطر خو په مجموعي ډول د هغه شعر مقاوم او ثابت شعر دی چې د سوو فريادونو په لوګيو کې يې هم د خندا ګلونه ټوکېږي او د موسکا غوټۍ خولې سپړي. هغه که د ژوند د ازمون د اور په سره بټۍ کې د جوارو د دانې په شان په اور اوښتی را اوښتی او مټکور پاتې شوی دی، نو د احساس او عاطفې په بڼ کې د مينې د نسيم وږمو د يوه ښکلي ګل په شان غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې يې زموږ د زړونو تارونه خوځوي او ځانګړې خوځند عاشقانه حالت را ښيي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وايم، ځکه د يوه هنري اثر د ډېرې ښې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالنډوم: سره له دې چې اسمعيل به لا تراوسه د ځانګړي سبک خاوند نه وي او کېدی شي په ځينو مواردو کې د سايل او سليم تر اغېزې لاندې راغلی وي، خو په شعر کې يې نوښتګر خوځون، د سپېڅلي احساس زړور بيان، د ځانګړي ښکلاييز ذوق شته والی، مسوليت ته ځيرتيا او له شعر سره د زړه له کومې مينه او اړيکي او ترون موږ ته دا هيله پيدا کوي، چې ډېر ژر به د هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي او د ځانګړي سبک خاوند به شي. په دې هيله چې دده شاعرانه احساس تر پايه دې ته ځير وي چې وايي:

ګــوره احـساسه هـغه کـور کلی یو ازې نه کړې !
چې ګرېوانو کې يې ټول عمر ګرځېدلې اوښکې
ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بریالی او پرمخ تلونکی
یون غواړو.

په مینه او درناوي
ابراهیم شینواری
۱۲/۱/۱۳۷۰

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډيوه لېوني

ميکدې خود د زهد اور کې ناځې
په کې د ېره نه دي هغه لېوني

دا چې بې د رېغه پرې قدم ږدې اشنا !
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

د عشق په توريې په دار مه ځروئ
کله کوي چاته سجده لېوني

زموږ په کور به لمبې بلې وي لا
تر څو چې پاتې وي دا (دوه) لېوني.

۲۲/۵/۱۳۶۷

کلیزه

شعره ! ګلونه شه غوټۍ شه پاڼې پاڼې شه
د میو پاڼې
لاړ شه ! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وځلېږه
وخنده
او زما د زړګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله

ورته په مینه مینه
مبارکي ووایه
نن یې کلیزه ده
د ژوند کلیزه
یوه د حسن او ښکلا کلیزه
د اسمعیل د محبوبا کلیزه.

مرکزي لیلیه

زمانه

چــا زمانــــه ځـــوک زمــــانې وخــــوړل
چــا میخانــه ځــوک میخــانې وخـــوړل

زمـــا د عشـــق تنکـــي تنکـــي ګلونـــه
د تــا د ســـترګو پیمـــانې وخـــوړل

د اســـمعیل ســـپېره مېـــره ملګـــري
مـــنم چـــې خپلـــې یـــارانې وخـــوړل.

۱۳۶۷ ال کال

اوښکه او خندا

زه اوښکه اوښکه شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بیا وموسېږې
زه اسوېلی شمه د سوو هیلو
ته په نڅا شې او کړس کړس وخاندې
نو زما و ستا یارانه نه شي سره
ځکه چې اوښکې خندا نه جوړېږي.

۱۹/۱۱/۱۳۶۵

د عقل احساس

ستا د غمبورو د ښکلا سُرخي چې ځل ووهي
زما زړګی ورته له تندې ځنې جل ووهي

د شونډو جام نه دې خواږه په نورو مه دوړوه
د مینې تاو مې درنه خدای مه کړه اجل ووهي

د زړه پر تل مې پرهرونه سره او شنه غوندې شي
کله چې ټال دې سره ګلونه په وربل ووهي

زما د عقل احساس دود شولو د مکر په اور
ځنګه به حسنه امیدونه ستا منزل ووهي

لږ دې ګورېن نظر په سترګو کې تسل نځوه
چې مې زړګی د مینې سختې په تکل ووهي.

۱۱/۲/۱۳۶۲

نازک خیال ته !

ته لا تراوسه پورې
د عشق په اور کې
د سکروټو په سر
تنها کې شوی نه یې

ته لا تراوسه پورې
د اسوېلیو او آهونو په اور
لکه نینه دا سې اوښتی نه یې

ته لا تراوسه پورې
د غم تنور کې

اور لړوني غوندې
لوغړن شوی نه یې
نو نازک خیاله !
د خوښیو خیاله !
د هوسونو خوشالیو خیاله !
لاړ شه د عشق د اور په ګرمو لمبو
خپله سینه وموښه
او د احساس په سیند کې ولمبېږه
بیا نو راځه !
موږه د اور بڅرو
تر کاڼو کلکو سره
د عشق او پاکې مینې
په نوم سنګر ونیسه
او د اسمان کاڼو ته سر ونیسه !

۱۴/۸/۱۳۶۶

د حیا پهلاس

عشـــقه لېـــونی شـــومه د تـــا پـــهلاس
زړه دې زمـــا ورکـــړ د بـــل چـــا پـــهلاس

هجـــر د زړګـــي تـــل راتـــه وســـېزه
خـــدای خـــو دې نـــور واخلـــي د بـــلا پـــهلاس

رســـي د امیـــد کـــاروان منـــزل پـــورې
تـــم کـــه چېـــرې نـــه شـــي د جفـــا پـــهلاس

خلکو یارانه کې رنګینۍ وکړې
زه هسې ګیر شوی د حیا په لاس

څنګه به تندی په ځمکه نه وهم
وینم جام د میو د ملا په لاس

بخته! ګدایي بانده دې مه ژاړه
د ډېرې ښکلې لوبږې د ګدا په لاس.

۱۵/۵/۱۳۶۵

ډالۍ

نن د دیدن په ورځې
د اوراو وینو ترشېبو نه وروسته
څوک د عطرونو تر باران نه لاندې
د میو سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي خاندي
څوک د هوس په میو
د مرغلرو د خوندو له پاسه
رغړي را رغړي مینه مینه وایي
چا د ګلونو په بستر کې
شونډې ایښې دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې دربغه دربغه په سرو اړوي
خو زه له درد نه رغېدلی انسان

د اور په څنو زنګېدلی انسان
د احساس اور کې کړېدلی انسان
نن د سرو اوښکو او د وینو د موسم له بنه
خپلې خوږې مینې ته
شاعرانه او ښکلو سترګو ته یې
پستو پستو خماري زلفو ته یې
د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ.

۱۳۶۷ ل کال ۵ مه میاشت
د لوی اختر دویمه ورځ

ژوندی حسن

مـوږ ملامـت یـو چې لـه ښـکلو سـره مینـه کـوو
د زړه پـــه وینـــه نـــازولو ســـره مینـــه کـــوو

چـا ده لیـدلې د اورونـو سـمندر کـې غـوټې؟
مـوږ لېـوني یـو چـې لـه ګلـو سـره مینـه کـوو

نـور یــې نظـر د اننګـو پــه میــو ولمبــوي
مـوږ یـې د تشـې خـولې خنـدلو سـره مینـه کـوو

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مینې څخه
مورِ ساده زړي خو له تللو سره مینه کوو

څومره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

اړوه جام دې د خوږو سترګو په سترګو کې مو
موږه اورونه له اورخښلو سره مینه کوو.

۵/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیلیه

غره اور اخيستی...

نن د ښكلا د غرو د ښكلو شنو ناوونو په تل
هلته چې سپينې غيرتي اوبه به تل بهېدې
د عشق د زانګو د بچيو وينې دارې وهي
رود سوربخن غوندې دی
او شاوخوا تيږې يې هم په وينو ولمبېدې
اور ورته ناځي له خندا نه شين دی
ان هلته لرې يې په تالو او ډاګونو کې هم
له ډېره تاوه د سيسيو بچي وسوزول
ځکه چې لرې لرې څه وړاندې هلته
پر هغې تورې غټې تيږې باندې
يو ښکاري (باز) ناست دی

پنجې يې سرې دي د سيسيو د زړګو په وينو
او خپل وزرونه په غرور ټپوي
(شاهين) هم پاس د اسمانو له څوکو
د ښکار نظر تړلی
څو چې د زرکو سينې وڅيري په خپلو پنجو
خو لاندې ګوري چې غره اور اخيستی
له ګڼ ځنګله څخه لوخړې خېږي
او د مرغانو بچي سېزي په کې
څوک يې لمبې نهويني
څوک يې اواز ناوري.

۱۳۶۲ل کال د سلواغې مياشت

زولانه غمونه

غمونه مې ترلو په غمو کې زولانه
لمبې مې بلولې د خرد په ګرېوانه

غیرت به مې اغیارو ته ښودلی د پښتو وای
په مخ کې که مې خندې نه وای (بې ننګه) پښتانه.

۲۲/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لیسه

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران
په لپو لپو ډکو ډکو کاسو
د خماري وربځو له شونډو څخه
اوري را اوري نازولو باندې
خو پر دې وريت اسمعيل
په دې ستي او کړېدلي باندې
د غم په څپو زنګېدلي باندې
يو څاڅکی هم نه اوري
يو څاڅکی هم...

د ۱۳۶۷ل کال د غويي مياشت

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبو رغړي
مينه مې خوږلن کې په انګار او په ايرو رغړي

(نن) راته په سترګو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مې له دې هم د سکروټو په سرو رغړي

څو مره د اميد په مينه نازې مې ګوګل کې زړه
عشق باندې په مالګو کې په خپلو پرهرو رغړي

چا د اور په سترګو کې ليدلې د اوبو مينه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

بيا نازکو نرمو له ازمون نه پښې وکښلې
موږه مټکورو سره چېرته په اغزو رغړي

ښکل به مې اميد کړي د سره حسن اننګي په عشق
ځکه چې نن وخت ورته په پښو کې په توبو رغړي.

۱۵/۱۲/۱۳۶۵

پرهري امید

د دوزخي شونډو له خوند نه چې خواږه وروې
په پرهرونو مې دمالګو کاڼي ته وروې

څنګه به عقل د جنون په اور کې ونه رغېږي
داسې خوندونه د وختونو خو پرې نه وروې

دود شو زړګی مې ستا د حسن د ښکلا په نظر
د مکر دام دې له خوږو څنې ترخه وروې

ستا د شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترګو اور چې ورته تل په ګرېوانه وروې

خود به لمبه شي ستا نظر نه مټکوره نينې
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروې

۱۳۶۷ ل کال، چنګانې

متهکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اور بټۍ کې
د ازمون په ګوتو
په مینه مینه
په اور واوښتم راواوښتلم
خود لمبو له تاوه
سپینه پولۍ نه شولم
او د خوږې مینې
د عشق له زوره
د اور لمبو کې
متهکور پاتې شوم.

۳/۱۱/۱۳۶۵

د ماضي عشق

اشنا دا ستا د ماضي عشق له زوره
زه له خوندو د ننني ووتم

عشقه دا ستا د رنګينو جهان ته
خالي راغلی وم خالي ووتم

۲۱/۴/۱۳۶۷

پټې خبرې

تـر څـو بـه مـو پـه مـنځ کـې وي اشـنا پټـې خـبـرې
د مینـــې د رازونـــو او حیـــا پټـــې خبـــرې

زمـا زړګـی درزا کـړي او دتـا شـونډې رپـېـږي
دي څـو مره خونـدورې زمـا و سـتا پټـې خـبـرې

سـوزېږو بـه پـرې زه او تـه اشـنا او زمـوږ مینـه
زمـا او سـتا پـه بـاب کـړي نـور همـدا پټـې خـبـرې

دنیا رقیب رقیب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره یو چې وکړو یاره بیا پټې خبرې

چا ویل درته چې وایه اسمعیل ته پټ رازونه
اخر یې درته ټولې کړې رسوا پټې خبرې.

۴/۱۰/۱۳۶۷

د اور تاو

د زړه تـــوتې مـــې پـــه انګـــار ونيســـئ
ژونـد تـه مـې غـم عشـق تـه مـې دار ونيسئ

اخلـــم لـــذت د خـــوږې مينـــې ترېنـــه
مـــا د غـــم زور تـــه پـــه وار وار ونيســـئ

پـــام چـــې رقيبـــو لـــه ځـــه ونـــه وايـــئ
زمـــا پـــه قتـــل بانـــدې يـــار ونيســـئ

خلکـــو رائـــئ د خـــوږې مینـــې پـــه نـــوم !
د اور پـــــه تـــــاو مـــــا ګناهکــــــار ونیســـــئ

د اســــــمعیل خـــــړو ســـــپېرو ملګـــــرو
ســــورکۍ ډیـــوه مـــې پـــه مـــزار ونیســـئ.

۱۹/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیله

د حسن لومه

عقل کې ستا شيرين نظر ونښېد
ځکه جنون شو سر په سر ونښېد

د حسن لومه دې په ناز غوړوه
چې په سينه کې مې ځيگر ونښېد

وينې د مينې د ازمون وختونه؟
سر مې د مرگ په تود ډگر ونښېد

ستا د خوارہ نظر په توند کتلو
د زړه په تل کې مې پرهر ونښېد

لمبه د ګرمو شونډو مه بلوه
تناکې زړه مې په نشتر ونښېد

څو مره دې حسن کې غرور تاو شوی
شوخو کتلو ته دې لمر ونښېد.

۲/۱۱/۱۳۶۵

رحمان بابا لیسه

پخه سکروټه

عشــقه جنــون ومــه ځــه نــور خــو نــه وم
یــو اســو یلی ومــه ځــه اور خــو نــه وم

ســتا نــا کردې دي ځــه ویلــی نــه شــم
د ټنګــه ســرو د پیغــور خــو نــه وم

چــا درتــه ویــل چــې پــل پــر زړه ږده زمــا
پخــه ســکروټه وم لا ســکور خــو نــه وم

ثنګــه دې وریــت کــړم اننګیــو کــې ژړ
لکــه اوربــل پــرې بانــدې خــور خــو نــه وم

دا خـــو د تـــا د حســـن اور ســـوی یـــم
کــه نــه لــه ســره دومــره تــور خــو نــه وم.

۱۵/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لیسه

سوی اسوېلی

د سترګو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار که ځړېدم نه پوهېدم

دا ستا د مینې زور و که د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نڅېدم نه پوهېدم

حیرت کې شو غیرت زما د مینې په ازمون
سورګل غوندې بې وخته رژېدم نه پوهېدم

موسکۍ شه لا هم نوره زما سویو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مینېدم نه پوهېدم.

۳۱/۳/۱۳۶۲
لغمان

د خپل پلار د شهادت د تلین په درنښت.

افسوس چې قبر دې معلوم وای !

ما به د ګرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په څپو
ستا د تناک امید پولۍ لیکلې
او د تیزابو د اورونو په سیند
به لمبېدلم ستا د عشق د تکلونو په زور
هر مازیګر به مې د پېغلو د وربل ګلونه
د خپلو سپینو توپاني اوښکو له سپینو امېلونو سره
د اور په رنګ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پاڼې پاڼې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۶۲ل کال

د ماضي خندا

د آه پــه تــاو عشــق لېــوني وخنــدل
شــونډو د ګــل کــې چــې اغــزي وخنـدل

عقــل بــه ونــاځي احســاس تــه خجــل
حســـن د غــم کــې کــه زړګــي وخنــدل

دود شـــو تکـــل د اســـو ېليو پـــه اور
ورتـــه پرهـــر زړه ارمـــاني وخنـــدل

د ګــل خنــدا يــې پــه لمبــو ونيــوه
ســـيلۍ پـــه مينـــه د ســـپرلي وخنـــدل

نــور د ســبا د حســن شــونډې موښـــي
پــر تونــد (شــمال) بانــدې ماضــي وخنـدل.

۲۰/۲/۱۳۶۶
خوشال لېسه

خوږلني سترګې

مینه کې د وخت د انګار سره موښم
اور مې د ګوګل په درانه موښم

پرېږده چې څپه د ازمون واړوم
سوزندو سکروټو کې مې زړه موښم

بله دې لمبه کړه د مغرور نظر
چا ویل چې زړګی مې په کې نه موښم

تــه ولــې د عشــق لــه زوره ځنــګ کــوې؟
اوركــې خــو د مينــې ځيګــر زه موښــم

ســتا خوږلنـو سـترګو كـې اشـنا پـه عشـق
زړه مــې لكــه وړه پــه تنــاره موښــم

نــور دې بــه خــوږو كــې احســاس ولــړي
زه خــو مــې شــعرونو كــې ترخــه موښــم

بــوى بــه كړمــه يــاره ســتا د حســن ګــل
نــن چــې يــې اغــزي پــه ګريوانــه موښــم.

۱۸/۱۱/۱۳۶۵

ژړغونی آه

د ژړغــــوني آه پـــر شـــونډو تلوســـې وځلـــي
د عشــق پــه عقــل کــې چــې مينــې تــه اســرې وځلــي

واوړي تکـــل د اور تـــر پولـــو پـــه تنـــاکو پښـــو
د مســـتقبل پـــر اننګـــو چـــې ارادې وځلـــي

شعره ! د اوښکو حسن ښکل کړه په چاودلو شونډو
چې د ويـر بحـر کـې دې عشـق څپـې څپـې وځلـي

لامبي څپه چې ستا د خوند زما د اوښکو په سيند
د پرهـري اميـد پـه سـترګو مـې ګيلـې وځلـي

داسې مې ښکاري د سورکي زړګي پولۍ لـه لـرې
لکـه د يـار پـه اننګـو کـې چـې خـولې وځلـي

واړوه عشـقه ! د تنکـي ارمـان غـوټۍ مـې پـه اور
اخـر بـه سـتا د هـوس سيند کـې هـم لمبـې وځلـي.

۱۲/۱۰/۱۳۶۲

ترکاڼو لانديې

زړه نـــه لمبـــې چـــې د خنـــدا وتلـــي
ورتـــه لـــه خـــولې نـــه مـــې د تـــا وتلـــي

دا چـــې هغـــوی پـــه زغـــرده خانـــدي پـــر مـــوږ
څـــه شـــی دي زړه نـــه ورتـــه بيـــا وتلـــي

ټـــول قوتونـــه د پرديـــو دلتـــه
ښـــکاره راغلـــي دي پـــه غـــلا وتلـــي

دا اسمعیل تر کانو لاندې کړئ ښه بیا یې له خولې څنې رښتیا وتلې.

۱۳۶۷ل کال

درې میاشتې مخکې

درې میاشتې مخکې
زه او یار مې سره
سترګې پر سترګو شولو
ما د هغې سترګو کې
هغې زما سترګو کې
د یوه ژوند د امیدونو کیسه وکړله
سره موسکي شولو او ومو خندل
بیا د هغې سترګو کې
زما د هیلو امیدونو انځور وګرځېده
او بیا زما سترګو کې
ددې د سترګو تصویر پاتې شو
تر اوسه پورې.

هغه چاته چې سترګې يې زما
سترګو ته خوارې راکوي

نور دې د سترګو په خوړو کې سترګې نه موښمه
نور دې د ګرمو اننګو په ګرمو ميو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو ښکلو شونډو د خوندونو سيند کې نه لامبمه
رانه هېرېږي
رانه هېرېږي د ستي هيلو ساړه اسوېلي
د غيرتي اوښکو مست رود ، د وينو مستې څپې
د منصوري وطن د وينو ليکې
د غم او اور د توپانونو سترې شوي کاروان
نو راته مه ګوره خوږې خوږې په ښکلو سترګو
او پر احساس مې د سرو شونډو د خوندونو خوارې مه اوروه

چې رانه هېر نه شي
ددې وطن د هر بچونې د ويرونو فرياد
د وينو رود د اوښکو سيند
او د ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۶۷

د وینو رود نیل

احساس پر عقل بلې کړې لمبې په لپو لپو
جنون په سر واړوه نشې په لپو لپو

د شونډو تبسم دې رانه ګرد د غم ونه لید
د زړه وینې که غرپ کړې زمانې په لپو لپو

موسکۍ شه د سورکي پرهر د وینو رود نیل ته
حسینې ډکوه ترینه پیالې په لپو لپو

لذت کې د خندا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترګو کې مې تاوې شي ګیلې په لپو لپو

اغــزو د ګــل د پــانړو تبســم دی پــه اور ســوی
پــه زلفــو چــې دې ټــومبم ترانــې پــه لپــو لپــو

هوس دې د ښایست بیا د جنون په سیند کې لامبي
د عشــق پــه زړه مــې موښــي چــې ایــرې پــه لپــو لپــو.

۲۱/۲/۱۳۶۲

د ویر سکروټې

عشقه زورور یې خو توبې مه ماتوه
شونډو د اشنا ته اوسپلې مه ماتوه

پروت په کې لذت دی د زمان د لېونو
پام کوه ساقي ډکې پیالې مه ماتوه

ځو اشنا په عشق کې پر اغزنه خوني لار
غېږې د وصال ته ارادې مه ماتوه

وکړه په مغرور نظر خواږه خواږه کاته
تاته مې اسرې دي دا اسرې مه ماتوه

موښــم نــن پــه شــونډو ســتا ســره ښــکلي اننګــي
کــړې دې وعــدې وې اوس وعــدې مــه مــاتوه

خیـر کـه زه دې وریت کړم پـه سکروټو کـې د ویـر
ځانګـــه د امیـــد مـــې زمـــانې مـــه مـــاتوه

راز د محبـــت پـــه کـــې نغښـــتی دی د یـــار
ســـویه اســـمعیله زولنـــې مـــه مـــاتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۶۵

د اوښکو جنازې

پر سوي مخ مې دي رواني سلسلې د اوښکو
راته خندېږه او کوه مې تماشې د اوښکو

چا مې پر شونډو د خندا د څپې ځل ونه لید
عشقه! ګرم نه يمه راغلي مرحلې د اوښکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زګېرويو کتار
چې د شعر سترګو نه مې خوشې دي ويالې د اوښکو

دا بــه تصــوير د چــا د ويــر وي انځــور كــړی قلــم
ځكــه يــې نــوكې نــه تــويېږي ترانــې د اوښــكو

څــومره د مكــر تخيــل تــه كښــته شــوي نــرم !
پــه نــوم د ميــو راتــه مــخ كــې ږدي پيــالې د اوښــكو

څنګــه بــه ګــاټي متكــور نــه شــي د ســترګو زمــا
چې شپه او ورځ ترېنه تاو ېږي سرې لمبې د اوښكو

شــي بــه كــږې د يــار مغــرورې ســترګې عقلــه كــه نــه؟
چې ورتــه يو ســم ســترې شــوې اند ېښــنې د اوښــكو

ســتا د لــذت نــاظر دې ســېزي د عشــق هيلــه زمــا
اخــر بــه ورم د خنــدا كــټ كــې جنــازې د اوښــكو.

۲/۲/۱۳۶۶

له جېل نه... ګیله

((ته په وړو کې جېل کې
مور دلته لوی زندان کې))
د یوې مینې د ارمان په هیله وسوزېدو
ته خو لا ښه وې
د خوږې مینې د پاڼو شنه دودونه دې ونه لیدلو
مور ورته ښه کتلې
چې مو د مینې سره ګلونه د یارانو د لمبو
د سمندر څپو کې وسوزېدل
ژبه مو ګونګه وه ترلې وه د اور د دار په
مستو لیکو
چغې مو نه شوې وهی
ښه مو لیدله خپله مینه د انګار د سمندر ګوتو کې

پانې يې ورژېدې
خندا يې وچه شوله
او ليلا يې حسن يې مړاوی شو د درد په چړو
خو مينه مړه نه ده لا
پام چې نهيلی نه شې
اوس نو زموږه مينه
زما او تا غوندې يو څو لېوني
په مينه مست څيرې ګرېوان
او سربېري غواړي
چې ورته وناځي لمبه شي
او د خپلو زړګو د وينو مستې فوارې
ورته امېل کړي
بيا به زموږه مينه
له خندا شنه شي
او ګلونه به يې بيا زلفو کې وتوکېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خندا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۶۸

د لمبو څاڅکي

د نــن پــه ائينــه کــې چــې موســکی راتــه پــرون دی
اشـــنا دادې ادا ده کـــه جـــادو او کـــه جنـــون دی؟

د کــوم يــو ګــل پــر شــونډو د خنــدا ســندره شــنه کــړم
پــر پېغلــو پســرليو مــې راغلــی چــې کونتــون دی

پــه ګرمــو شــونډو خانــدو خــو يــو بــل ښــکلوی نــه شــو
زمــا و ددې تــرمنځ څــه د ډيورنــډ کرښــې تــړون دی

منمه د ((شمال)) د لمبو څاڅکي دلته نه شته
ددې ګلبڼ پر پاڼو يې پرې ايښی خو طاعون دی

کوم چا که د رښتينو لېونو پوښتنه وکړه !
په دغه وران مالت کې خو يې يو استازی يون دی.

۲۳/۸/۱۳۶۹

د خندا قتل

موږ د خدای په کتابو
او د نبي په احادیثو کې
دا لوستي وو چې:
قتل د روح لویه ګناه ده په ژوندون کې د چا
او ملایکې د خدای ذات دي
چې له ټولو ګناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زموږ د سوي زړه د مینې کور نه
د بېګناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېګناوو ګوتو
ځي د اسمان غېږې ته
نو اوس د مینې تخیل کې د وجدان

او عاطفې د سمندر پر څپو ناستو
د احساس بڅرو
ووایئ چې:
دا بېګناهه او معصومې فرښتې به زیاتي
د نازولو ماشومانو د تنکۍ خندا په قتل
ګنهکارې نه شي !؟

۲۲/۴/۱۳۶۹

د آه سکروټې

د درد پــه ژرنـده دل نـه شـوې زمـا د عشــق نینــې
د نرمـو شـونډو څـل نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې

د سـوز پــه اور چـې اوړي نــن د مکــر پــه خــوږو
د چــا د زلفــو ول نــه شــوې زمــا د عشــق نینــې

تنهــاک امیــد مــې واړوه تــر پولــو د ازمــون
لمبـو تـه بې تکـل نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې

د چا د مینې سینه کې مې احساس غوټې وهلې
چې بندې په اجل نه شوې زما د عشق نینې

د آه ســـــکروټو دود کړلــــې بټیـــــو کـــــې د اور
پولیـــو ســره مــل نــه شــوې زمــا د عشــق نینــې.

۲۶/۹/۱۳۶۶

غیرتي لېمه

زما د مینې ښکلا
لکه بېباکه ماښو
د قهرجنو لمبو
د سیند په مستو ځپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د امید هیله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پښو
په اسوېلو اسوېلو

ونخېده
خو زه هغسې چې پخوا ومه څه
هسې به یم هسې به او سمه لا
نه به د چا خندا ته وخاندمه
نه به قبلې ته د ښکلا او حسن
د خپل غیرت لېمه کاږه ونیسم.

۴/۱۰/۱۳۶۲

د میو اباسین

د مینې څړیکه مې د وریت زړګي پردو کې ځلي
عشـقه ګنـاه دې زمـا سـویو اسـوېلو کـې ځلـي

چـا مـو د مینـې د جانـان زلفـو تـه اور ونیـوه
چې شنه دودونه یې زموږه په شعرو کې ځلي

دا خـو زمـا د اسـوېلو د تـپ تاونـه وینـي
ځکه خوارږه یې د سرو شونډو په سرو کې ځلي

زما د عشق ستونی دې لوند نه کړ پرې یو ځلې هم
څـه کـه د میـو اباسـین دې اننګـو کـې ځلـي

پام چې په تريو نظر يې حسن ته نظر ونه کړې
د خوشال توره مې تراوسه لا پښتو کې ځلي.

۲۱/۴/۱۳۶۲
خوشال لېسه

د اوښکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې وسپړي
ژوند په اوښکو لوند شي او اجل ته شونډې وسپړي

مينې سمندر د سپينو اوښکو په څير ونه ليد
اوس به نو زړګی د چا تسل ته شونډې وسپړي

تاوه شي ترخو کې د احساس د فرياد چغه پرې
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې وسپړي

ډوب چې وي زړګی د اورني غم په سیندونو کې
چېرې به حسینې ستا وربل ته شونډې وسپړي

ورغـړي تنهاک هوس ماحول د اغزیو کې
عقل او امید چې مستقبل ته شونډې وسپړي

تاوه کړه لمبه د ګرمو شونډو په سینه کې مې
وریت ویده زخمونه به یې ځل ته شونډې وسپړي.

۱۳۶۲ل کال، تله

د خوږو مکر

تنهاک ځیګر مې حسن په سپرغیو سولوي
د آه اوښکه مې عشق په مایوسیو سولوي

د عقل د احساس سترګو ونه لیده پرهر
د وخت د اور په زور یې په اغزیو سولوي

خندا یې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مینې د بڼګل مې په سیلیو سولوي

د عشــق د خــوږ مکــر تــه نظــر کــړئ اوښــکو نــن !
پـــه شـــونډو بانـــدې آه د لېونيـــو ســـولوي

د درد پــه کړايــي کــې پــه زړګــي شــي خــود لــوګی
خــوږې زلفــې چــې يــار پــه اننګيــو ســولوي

د ســور مســتقبل تـال کـې بـه عشـق وزانګـي اخـر
خنــدا کــه نــن اميــد پــه اســوېليو ســولوي.

۲۹/۷/۱۳۶۲

ارام سمندر ته !

ولې غلی او ارام یې
ته خبر یې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو ، سپېرو دښتو ، ځنګلو کې؟
ته خبر یې چې څه اوري
د اسمان له ګرېوانه نه
د بېوسه روح پر مینو ؟
ته خبر یې چې ټول ژوي

یو د بل د ژوند په بیه د ژوندون شببې رانیسي؟
ته خبر یې د وحشت د پاچایانو
واکمني د قاف له غرونو ان زموږ تر کوره رسي؟
ته خبر یې چې زموږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وګړو پر سینو باندې ټونګې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او ښمځرې دې
د سیسیو بچې وخوري
او پر سمه لویه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو ګډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بیا هم روحي وګړي
د چامینې ته اور ورکړي
د چار روح کړي تیږو لاندې؟
نو که داسې نه وي خو ځه
تر پېړیو زغم نه وروسته
په ځلور کونجه دنیا کې
د توپان نغمه خوره کړه

چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي رنګه پاچاهي د ځناورو ، ګنهکارو هوسونو
او څو تنه بېګناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۶۹

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هیلو سترګې
لا د هوس د خوړلنیو په بڼ
د ګل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورني اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راوه وروه
او د تنکۍ مینې په سترګو کې دې
د ویر لمبه په خندا تاوه کړه راتاوه کړله.

۲۶/۲/۱۳۶۶

سندرغاړي

د ختيځ- لوېديځ وګړو !
د مرګي له وېرې مړاو مړاو هيلو !
د ژوندون په جبل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچايانو !
او د عشق د رنګينيو د سيندو مستو ځپو کې
سترو سترو ماښو ګانو !
د ژوندون هره شېبه مو
د نڅا و خنداګانو په تالونو کې کړه تېره
په هر رګ کې د وجود مو
د عطرو وينه جاري کړئ
او هوس هوس زړګو ته
د خوښيو لمبې غرپ کړئ !
چې کلونه مو دې وشوې

د مرګونو سندرغاړي
زموږ کور کې مېلمانه دي
هغه لویه هوجره ګورئ !
چې شاوخوا یې د زمزم ویالو نیولې
او په مخ کې یې د توتو انګور تاکو ونو شین
سیوری جوړ کړی
په همدغه ځای کې ناست دي
یو سپین ږیری په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاو دي
په هر وار چې ترنګ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مو دې وشوې
چې زموږ د کور هوجره کې
سندرغاړي مېلمانه دي.

۲۲/۴/۱۳۶۹

د طاعون په لوپته کې

د طاعون په لوپته کې
د سرزورو احساساتو
شینکی فصل تېرو کېدلی
د یاغي مینې په تور یې
لاس و پښې دي پرې ترلې
د اجل ورېمه پرې اوري
رژوي یې خنداګانې
خو د روح قاتلان (دواړه)
ورته ګوتې پر غاښ ناست دي
وایي څه متکور عشق دی
وایي څه لمبه جذبه ده
د اورونو ټال کې زانګي
د ژوندون سندرې وايي !؟

۵/۲/۱۳۶۹

د احساس لوخړه

ما د لمبو د ترحم په سیند کې ولمبوئ
او د حسین قهر په سترګو کې مې
د توندې مینې د احساس لوخړه
د اور په غېږه کې د ویر په تنور
د اور لړونې غوندې تاوه کړئ
د مینې په لاس
څو چې د عشق له کاږو سترګو څخه
د سوزېدلي احساس کړیکه باندې
د عاطفې اوښکې را وڅڅېږي
او د جنون پر دود وهلې دښته
تنکي تنکي ګلان را وټوکېږي.

۲۵/۲/۱۳۶۲
خوشال خان لیسه

یادګارونه یادګارونه

ما درته لیکلي وای شعرونه او شعرونه
تا زلفو کې ایښي وای ګلونه او ګلونه
ما په وچو شونډو درنه کړي وای سوالونه
تا په زړه را ایښي وای زخمونه او زخمونه
ما ژوند ته نیولي وای دارونه او دارونه
ستا شونډو خندا کړای غورځنګونه غورځنګونه
زړه کې زما بل وای سره اورونه سره اورونه
ستا ژوندون ډیوې وای څراغونه څراغونه
دغسې وای هیلې او همداسې ارمانونه
ما ورته ژړلی تا خندلی ولونه ولونه
حسن به د تا و داستانونه داستانونه
ژوند به تول زما و یادګارونه یادګارونه.

۲۱/۷/۱۳۶۸

کاږو ونه ژړلې

عشق د هوس په لمبو
د مستو کـاږو د خندا په څپو
د تـېزابـونو د اورونو ژرنده
تاوه راتاوه کړه د درد په وینو
او د امید د ګلو موسک نظر یې
د غم پر لیکه په اور واړاوه راواړاوه د حسن په زور
خو کاږو ونه ژړل
لاهسې خاندي له خندا نه شنه دي
د عـشق لـمبو کې امیدونه کري
زړو د اغـزیـو کـې ګلـونـه کري
د خوږې مینې د ښکلا په امید
د سرو سکروټو سره تخمونه کري.

۱/۱/۱۳۶۷

مېږتونخور

ثنګ ته ناست ومه د ونې
د ټپې پرېشانۍ خیال مې سترګې ورو ورو خوبولې
پام مې شو د ونې ډډ ته
یو سورکي مېږتونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اوږده ژبه یې له خولې نه بهر کړې په هنروه
چې مېږیان به پرې راټول شول
لکه غړپ د مستو میو به یې تېر کړلو له ستونې
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړی
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د ځالې څنګ ته
چې ټول عمر وې له تندې جل وهلې

له غوسې نه تکې سرې په اور کې تاوې
کړه يې ژبه ورته مخکې په هنر په مکر وړاندې
يو ناڅاپه سرو غومبسو يې پر ژبه پر مښوکه
او پر سترګو
زهرجن نېشونه ښخ کړل
((لس يوولس شپېږې)) وروسته مې کتل چې:
درد کې تاو مېږتونخور
د ونې ډډ نه راګوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۲۹

د امید ځانګه

د زړه کـور کـې مـې د شـعر غـوټۍ غـوړېږي
د خــــزان ســــره ســــيلۍ ده رژوي يــــې

د امیــد ځانګـــه چــې لـــږ شـــانته اوږده شــي
د ظــالم پـــه لاس کــې لــور دی پرېکــوي يــې.

۱۳۶۵ل کال
خوشال لېسه

د اسرافیل شپېلۍ

د اورنیو اغزو زړه کې ښکلا چېرته لګي
د سوو شونډو په لمبو کې خندا چېرته لګي

زما د زړه د پرهرونو سره او شنه ګلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې اشنا چېرته لګي

منم احساس مې د اورونو زړو کې ګل ټوکوي
خو ستا د بزم رنګینیو کې دا چېرته لګي

خانده په کږس مې د تناکو شونډو لیکو باندې
د خوږلنیو په محفل کې ګدا چېرته لګي

د اسرافیل د شپېلۍ غږ ورته راورسېده
د پښتنو سپېره وطن کې رڼا چېرته لګي

خود ستا د مینې د رنګینې کوڅې ګوټ ته نه ځم
د میو ډنډ کې د سرو او ښکو ځلا چېرته لګي.

۱۱/۷/۱۳۶۷

د جنګ باج

ارمـــان د اوښــکو نـــازولو وخـــوړ
لکـه موسـکې شـبنم چـې ګلـو وخـوړ

د دې ګـلاب ګـلاب وطـن حسـن مـې
څـه هـم پردیـو څـه هـم خپلـو وخـوړ

چاتــه لمبــه لمبــه احســاس وښــیم
وطـــن زمـــوږه نـــابللو وخـــوړ

څـه بـې پښـتو شـول پښـتانه د وختـو
بـاج د جنګونـو تـرې مغولـو وخـوړ

یــو اســمعیل پــه دغــه لــوی کلــي کــې
نـــیم نـــازولو او نـــیم ښـــکلو وخـــوړ.

۱۳۶۷ل کال

د سيند په منځ کې

چې د نن پر زلفو وټو مبم ګلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کړم پر بيابان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خيال کې
ټوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرګه به زموږه يوه ورځ همداسې راشي
درېدلي به وي دار ته رهبران کتار کتار

څه اولې مینې وسو څه خوږې یارانې دود کړو
اوس ولاړ د سیند په منځ کې پښېمان کتار کتار

بس همدا د ساده ګانو د سندرو غزل وایه
چې ترې وځي هره ورځې هوښیاران کتار کتار.

۱۳۶۹ ل کال د وري میاشت

سوی ګودر

سترګو اوترو ورته هېښ ونه وې
د زړه سندرو ورته هېښ ونه وې

لويه څپه د اوبو راغلله پرې
د اور بڅرو ورته هېښ ونه وې

هغوی زموږه وينې تويې کړلې
زموږ ملګرو ورته هېښ ونه وې

تېــــره لمبــــه شــــوه د پرديــــو دلتــــه
زمــــوږ لښــــکرو ورتــــه هــــيڅ ونــــه وې

نظــر مــې ښــکل کــړې خــوږې شــونډې د يــار
لمبــو شــکرو ورتــه هــيڅ ونــه وې

د لــــيلا ګــــانو ګــــودر وســـوځېده
خـــو ســـربېرو ورتـــه هـــيڅ ونـــه وې

اخــر يــې ښــکل کــړ اســمعيل پــه شــونډو
د چـــا خبــرو ورتـــه هـــيڅ ونـــه وې.

۱۳۶۷ل کال د سلواغې مياشت

مړاوي اننګي

ژوند سوزېدلو نهيلۍ نه توېدلې اوښکې
د چا د مينو جنازو کې څڅېدلې اوښکې

شهيد و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه !
ورته به وايئ چې وطن کې بهېدلې اوښکې

خدايه د ستا له ترحم او له پېرزو مننه
نوري دي وا خله دا ډالۍ دا رالېږلې اوښکې
څومره ښه ښکاري هلته ستا د موسکو شونډو خندا

دلتـــه پـــه مـــړاوو اننگـــو کـــې ځلېـــدلې اوښـــکې

خـــود بـــه د رب لـــه عواطفـــو نـــه ګيلـــه کومـــه
هلتـــه خنـــداوې دلتـــه ولـــې رســـېدلې اوښـــکې

ګـــوره احساســـه هغـــه کـــور کلـــی يـــوازې نـــه کـــړې
چـــې ګرېوانـــو کـــې يـــې ټـــول عمـــر ګرځېـــدلې اوښـــکې.

۲۴/۱/۱۳۶۷

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا زیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیا د جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې دلومړي منشي په توگه انتخاب شو. استاد یون په دې جرگه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرگه کې د نوموړې جرگې د دارالانشا د غړي په توگه خپل فعال رول ادا

کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیډیمیکو اثارو تر څنګ په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او

مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اينبودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو

اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.
سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هیلې	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د استاد الفت نثري کلیات	د استاد الفت نثرونه	دریم ۱۳۸۷
• سیندونه هم مري	د اسحق ننګیال شعري منتخبات	دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

• د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
د پوهنوال روستار تره کي اثر دویم ۱۳۸۷

- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پښتاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په ورېمو کې لومړی ۱۳۸۷

- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې		لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون		لومړی ۱۳۸۷
- اوسنی رسنی		لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟		لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کار و زیار کې ورته د نور زغم او سبلې هیله لرم.

په درناوي
وفاالرحمن وفا
کابل- افغانستان

maṭakor

(collection of poems)

By:
M.Ismael yoon

Download from:aghalibrary.cm

ISBN 978-9936-500-03-7

9 789936 500037 >

د خپرونو لړ: (۴)